

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. II. Vtrùm dari poßit actus indifferens in individuo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

& 2. & alii docent posse dari actus morales indifferentes quoad speciem, non tamen in individuo.

III. Nonnulli tandem, ut Halensis, Gabriel cum aliis, quos refert & sequitur Vasquez d. 52. cap. 2. affirmant dari posse actus morales, tam in specie quam in individuo indifferentes. Quam etiam sententiam tenet P. Arriaga hic, Disp. 21. sect. 3. num. 26. & 31. & sect. 4. num. 42.

IV. Prima Conclusio: sicut aliqui dantur actus quoad speciem boni, alii mali, ita nonnulli etiam sunt in specie indifferentes: ita S. Thomas 1. 2. q. 18. art. 8. Gabriel in 3. d. 23. Suarez hic, d. 9. sect. 1. Vasquez d. 52. estque communis Theologorum sententia contra Scotum; qui tamen fortasse in re non differt à communi sententiâ, sed aliter utitur terminis boni & mali.

V. Falsum tamen est, quod quidam docebant ex antiquis, quos refert Magister in 3. dist. 40. & S. Thomas q. 2. de malo art. 4. Hi nimirum, non aliquos tantum, sed omnes omnino actus affirmabant esse secundum speciem, seu essentiam indifferentes, proindeque posse bene vel male fieri pro diversitate intentionum, vel circumstantiarum, quas quisvis pro libito adjicit. Hoc inquam sustineri nequit: etsi enim vitari actus bonus possit ex circumstantiâ malâ adjectâ, aliqui tamen actus, præsertim interni, sunt ex objecto intrinsecè boni: quod autem aliunde vitari possint, solum arguit in communissimâ quadam ratione eos esse indifferentes, seu in genere ut aiunt; in specie autem, seu secundum suam essentiam non sunt indifferentes, cum ut sic hauriant bonitatem ex objecto. Multò autem magis hoc refelli potest in actibus quibusdam malis, ut fornicatione, mendacio, &c. quibus intrinsecè adjuncta est turpitudine, ita ut honestari nullo pacto possint.

VI. Actum ergo esse secundum speciem indifferente, ut bene declarat Suarez citatus, est ut sicut actus ille est bonus, qui fertur in objectum bonum, & malus vicissim, qui in objectum fertur ex se malum, seclusis utrimque fine & circumstantiis extrinsecis, qualis esset si quis vellet dare eleëmofynam ex rebus alienis, sicque aliunde actui accresceret malitia: sic actus ille secundum speciem erit indifferens, qui spectato præcisè objecto & habitudine ad illud, neque turpitudinem habet, neque turpitudinè.

VII. Hi actus plerumque numerantur, levare festucam, movere digitum, fricare barbam, narrare fabulas, & alia ad genus, dum non intelliguntur fieri, nisi merè ob delectationem in iis repertam, quæ cum non ferantur in bonum aliquid solidum, seu alicujus momenti, ut aiunt, non sunt præcisè ex objecto boni. Nec etiam sunt perfectè præcisè ex objecto mali; nulla quippè turpitudine vel malitia, ut constat, in eorum objecto relucet; si enim reluceret, non posset quis hujusmodi operationes ullam ob causam exercere, cum non sint ullo modo faciendâ mala, ut evitent bona.

SECTIO SECUNDA.

Vtrum dari possit actus indifferens in individuo.

NON loquimur hic de actu supernaturali, circa quem non minor, quàm circa naturalem, est difficultas, diversæque sententiæ: aliqui enim acriter contendunt, non naturales tantum, sed etiam supernaturales actus dari posse, quoad bonitatem & malitiam indifferentes, quod tamen alii non minus acriter, nec paucioribus inducti argumentis negant. Quid hac de re dicendum sit videbimus sect. sexta. Quoad rem ergo præsentem sit

Secunda Conclusio: potest per accidens dari actus, etiam in individuo indifferens: ita Suarez d. 9. sect. 3. num. 10. Tannerus & alii: defumigat videtur ex S. Thoma hic q. 18. art. 9. Probatur: si enim quis existinet opinionem illam esse probabilem, quæ affirmat levare festucam, & alia hujusmodi, esse actus per se indifferentes, eique practicè se conformet, actus ab eo sic eliciti erunt indifferentes; ex unâ enim parte ob ignorantiam, vel probabilitatem opinionis, quam is hic & nunc sequitur, operatio ejus excusatur à peccato, cum probabiliter secundum eam judicet hos actus, ut non sint peccaminosi, non egere ut referantur ad finem honestum extrinsecum: ex aliâ autem parte objectum non habet in se bonitatem physicam sufficientem, ut bonitatem moralem refundat in actum: ergo. Neque hoc est contra Sanctum Thomam, qui solum negat, per se loquendo posse dari actum indifferente in individuo.

Tertia Conclusio: licet tertia sententia supra relata sit probabilis, existimo tamen non dari per se loquendo actum indifferente in individuo: ita præter Auctores citatos in secundâ sententiâ Valentia hic, q. 13. p. 6. Lorca. Tannerus 1. 2. Disp. 2. q. 5. dub. 6. num. 114. & alii. Probatur primò ex Sancto Augustino, qui id variis locis asserere videtur, Epistolâ præsertim 19. ubi sic habet: *Sed cavendum est in hac disputatione, ne sicut Philosophi quadam facta hominum media dicantur inter rectè factum, & peccatum, quæ neque in rectè factum, neque in peccatum numerantur.* Hæc ille.

Ratio præcipua, & ferè unica hujus conclusionis est: verba otiosa sunt vitanda, utpote de quibus reddenda est omnibus ratio in die judicii, juxta illud Matthæi 12. v. 36. *Omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii.* Unde communis est Ecclesiæ ac Patrum sensus, verbum otiosum esse malum, & poenâ dignum: quare omnes censent verba otiosa esse sufficientem & indubitam materiam confessionis: imò ipsa Christi verba hoc clarissimè innunt, utpote quæ ad severitatem divini Judicii intimandam protulit, cum nimirum homines in illo, etiam de verbis otiosis examinandi sint, & si ea protulisse deprehendantur, puniendi. Quibus significare voluit Christus, quanta poena sit infligenda, & multò magis pro factis, cum & pro verbis quibusque visis, si otiosa fuerint, poena de hominibus sit sumenda. Et hoc modo locum illum Matthæi intelligunt S. Iræneus, Ambrosius, Beda & alii.

Tum sic: facta otiosa non minus mala sunt, & poenæ obnoxia, & consequenter vitanda, quàm verba, ut per se videtur manifestum; ergo omne

Nullo modo dicendum actus omnes esse quoad speciem, seu essentiam indifferentes.

Actus aliqui sunt ex objecto boni.

Alii ex essentia sua mali.

Actus ille est secundum speciem indifferens, qui spectato præcisè objecto, neque bonitatem habet, neque turpitudinè.

Actus varii recensentur, in specie indifferentes.

I. Non hic dicitur de actu supernaturali.

II. Dicitur per accidens, quia actus in se diversus indifferens.

Declaratur quo patet dari interdictum per accidens actus in individuo indifferens.

III. Per se loquendo dari actus indifferens in individuo.

Negat S. Augustinus actum indifferente in individuo.

IV. Verbum otiosum est malum, & poenâ dignum, ergo factum otiosum.

Quantum ad verbum otiosum.

V. Quamvis sit otiosum peccatum, actus est factus otiosus.

verbum, vel actio otiosa, quæ secundum Patres illa est, quæ non ex iustâ aliqua necessitate aut utilitate ponitur, vel propria vel proximi, ut in hunc locum Matthæi ait S. Hieronymus, Verbum, inquit, otiosum est quod sine utilitate & loquentis dicitur, & audientis. Omne, inquam, huiusmodi est malum, & consequenter quoadcumque fit, non est indifferens; verbum enim illud est otiosum juxta S. Gregorium lib. 7. Moralium cap. 25. Quod caret vel ratione iuste necessitatis, aut intentione pie utilitatis: sed levare festucam, movere digitum, &c. merè ob delectationem in his actibus repertam, nec utilitatem habent, nec necessitatem: si ergo propter hanc rationem verbum otiosum juxta Patres, sit malum, quòd sit opus referibile ad bonum finem, certè & quodvis factum otiosum erit similiter malum. Confirmatur: Verbum omne otiosum est malum, ut vidimus juxta Scripturam & Patres: sed nullum aliud est otiosum verbum secundum Patres, nisi illud quod contraria sententia vocat indifferens; nam ut ait Origenes homilia 1. in Psalmum 78. Verbum otiosum est, quod neque bonum neque malum aliquid agit: & S. Hieronymus in illum locum Matthæi, Verbum otiosum, inquit, est si omittis scribis, de rebus frivolis loquamur, & fabulas narremus. Tandem omnes Sancti Patres distinguunt inter verbum otiosum, & perniciosum: ergo nihil aliud esse potest verbum aut factum otiosum juxta Patres, quam id quod adversarii appellant indifferens.

Ratio ob quam Patres dicunt verbum otiosum esse peccatum, idem probat de opere otioso.

Juxta Scripturam & Patres nullum aliud verbum est otiosum, nisi id quod contraria sententia vocat indifferens.

VI. Ha actiones, nisi ad honestam aliquam finem referantur, sunt mala.

VII. Non requiritur ut hi actus honesti illum finem habeant pro obiecto.

SECTIO TERTIA.

Argumenta contententia dari actus indifferentes in individuo.

I. Explicatur dictum quoddam Concilium Constantiense circa actus indifferentes.

II. Obijciuntur Sancti Patres, qui asserere videntur dari actus aliquos indifferentes.

OBICIENS primò Concilium Constantiense sessione 15. ubi damnatur hæc 16. propositio Joannis Hus, Omnia opera humana vel bona sunt, vel mala, ergo secundum Concilium sunt aliqua indifferencia. Contra: non damnatur ibi hæc propositio nisi in sensu quo eam protulit hæreticus ille, nempe quod ita dividantur actus humani in bonos & malos, ut actus omnes bonorum sint boni, malorum mali.

Obijciens secundò dicta aliqua Sanctorum Patrum, qui asserere videntur esse aliqua ex operibus humanis, quæ nec mala sunt nec bona, & consequenter indifferencia. Sic Sanctus Gregorius Nazian. oratione tertiâ contra Julianum; S. Ad hæc quomodo. Quemadmodum, inquit, quisquis supplicio haud dignus est, non idem statim laudem & predicationem meretur, eodem modo, nec quisquis

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

laude ac predicatione dignus non est, idem confestim peccatam quoque meretur. Clarius S. Hieronymus Epistola 89. Bonum est continentia, inquit, malum luxuria, inter utramque indifferens ambulare, naribus purgamenta projicere, spiritus rheumatica jacere, & alia hujusmodi: hoc nec bonum nec malum est, &c.

Respondetur, de mente Patrum satis constare ex dictis supra, ubi clarè ostensum est, eos tenere nostram sententiam. Ad illud ergo S. Nazianzeni dico, solum velle eum non omnem actum non malum, esse statim meritorium aeternæ laudis coram Deo, non tamen affirmat non esse bonum moraliter, si nimirum spectentur omnes circumstantiæ, quibuscum elicitur in individuo. Ad Sanctum Hieronymum respondeo aliam longè fuisse ipsius mentem: erat enim inter ipsum & Sanctum Augustinum controversia circa observationem legalium post mortem Christi, num scilicet ea censeri posset indifferens, alio tamen sensu à nostro, nempe nec præcepta nec prohibita, quo sensu intellexit eum Sanctus Augustinus, contendens fuisse illam eo sensu indifferenter. Quando verò ponit Sanctus Hieronymus alia exempla supra relata, dici primò posset, non negare ipsum eâ esse bona si verè sint commoda ad conservationem vitæ humanæ, aut aliud hujusmodi, sed solum non esse bona, id est meritoria vitæ æternæ, ad hoc siquidem requirunt multi, non solum ut actus bonus sit, sed supernaturalis. Tandem affirmant aliqui & probabiliter eum exempla illa retulisse tantum ex doctrinâ Philosophorum, nec ex propria locutum sententiâ.

III. Resp. Sancti Patres solum negare omnem actum non malum, esse vitæ æternæ meritorium.

S. Hieronymus solum loquitur de observatione legalium, utrum scilicet fuerit post mortem Christi præcepta, an prohibita.

Alia D. Hieronymi explicatio.

Obijciens tertio: nulla est ratio, cur hi actus ex objecto non mali, sint mali moraliter, ergo: antecedens patet, si enim aliqua sit, maxime quòd teneatur homo operari ex fine honesto; hoc autem gratis dicitur, & hominum conscientias nimirum arctat. Confirmatur: si enim hæc actiones sint malæ, ergo sunt materia sufficiens confessionis, & absolutionis: quis autem ducit sibi religioni per fenestram flores in horto conspiciere, vel pisces in aqua natantes, aut aves nidos sibi affabrè conscientias, & alia hujusmodi.

IV. Obijci. sine fundamento affirmari, debere hos actus referri ad finem aliquem honestum.

Respondetur, non hinc sequi arctari magis conscientias, quàm in verbis otiosis, de quibus omnibus par est ratio, solumque inquirimus, hanc obligationem operandi ex fine honesto, in illis quæ sunt alias inutilia, non in iis, quæ sunt verè naturæ commoda, & magni alicujus momenti.

V. Resp. Idem esse quoad has actiones, ac de verbis otiosis.

Ad Confirmationem hæc & alia hujusmodi sicut & verba sunt materia confessionis, quando constat esse otiosa, facillimum verò est honestum aliquem finem apponere, & has ac similes operationes reddere bonas.

Sunt materia confessionis.

Obijciens quartò, & difficilior: potest secundum nos in primâ sectione dari actus indifferens secundum speciem, ergo & in individuo: si enim sit indifferens levare festucam, erit sane hic & nunc indifferens in individuo hanc festucam levare; vel si nunquam sit ullus actus indifferens in individuo, certè nullus indifferens erit in specie, cum species nihil aliud sit quàm omnia individua, imò nec dari potest ulla species, nisi in aliquo individuo, sicut si equus secundum speciem sit hinnibilis, esse debet hinnibilis in aliquo, imò in omnibus individuis.

VI. Obijci. dare juxta nos potest actus indifferens in specie, ergo & in individuo; cum species non invenitur, nisi in aliquo individuo.

Respondetur in hac objectione multum esse de modo loquendi, nullamque in ea contineri difficultatem, si rectè intelligantur termini. Dico itaque actum quemvis ex iis, de quibus hic agimus, Physicè vel Metaphysicè sumptum, esse indiffe-

VII. Resp. Si actus isti spectentur merè secundum illa id quod habet ab obiecto, sunt tam in individuo quàm specie indifferentes.

